

Identifikace neznámých mrtvol

Totožnost neznámého těla se určuje ve spolupráci lékaře a policie. Provádí se **všeobecný popis** neznámé osoby zaměřený na zjištění pohlaví, věku, délky a stavby těla, stavu výživy a rasy. Dále se provádí podrobný zápis oděvu osoby.

Následující **speciální popis** je zejména důležitý při nálezu zvláštních znamení a změn na těle. Příkladem je barva vlasů, jejich vzrůst, tělesné ochlupení, barva očí, barva kůže, stav nehtů, pigmentace kůže, tetování, névy, vrozené či získané vady, jizvy po zraněních a operacích, vnější známky různých onemocnění (například bledost, žloutenka, kožní onemocnění, křečové žíly apod.), celkový stav těla a péče o něj, péče o nehty, znaky určitého zaměstnání, podrobně stav chrupu.

Identifikace

Největším významem pro identifikaci jsou zejména **neměnné znaky**, ke kterým patří barva kůže, tvar lebky a obličeje, tvar nosu, uspořádání papilárních linií na rukou a na nohou, vrozené vady, trvalé stavy po různých chorobách, úrazech, operacích apod. Díky těmto kombinacím znaků je možné především zmenšit okruh osob přicházejících v úvahu.

Při spolupráci se stomatology je velmi cenná zejména **stomatologická dokumentace**. Pomoc stomatologů je nejvýznamnější při hromadných neštěstích.

Častý nepoměr mezi biologickým a kalendářním věkem vede k obtížím při určování věku dospělých osob. Musí se tak zhodnotit mnoho známek pro odhad použitelného výsledku. Praxí je z analýzy jednotlivých znaků vypočtení průměru, cílem poté věkové rozpětí ± 5 let. Příkladem těchto znaků je například tvorba pleši ve 4.-5. deceniu, chlupy na vnitřní straně tragu ucha u muže v 50 letech, tvorba vrásek na čele kolem 30. roku atd. U žen jsou některé znaky vyjádřeny později.

Policejní postupy

Úkony, které provádí policie jsou například odebrání otisků prstů, podrobný popis šatů a zhotovení fotografií. Při dispozici fotografie osoby, která má být identifikována, lze využít metody **superprojekce** (superpozice), kterou provádějí pracovníci Kriminalistického ústavu. Čím je tělo ve vyšším stupni rozkladu, tím obtížnější je určení totožnosti, rovněž při nálezů pouhé části těla je tento úkol náročný. Zde je třeba především určit, zda se jedná o lidské tkáň (sérologické metody s precipitačním antisérem proti lidským proteinům). Ze tkání a vlasů je dále možno určit krevní skupinu a pohlaví (podle Y chromozomu, případně DNA analýzou).

Metoda určení věku dle chrupu

Přesnější metodou určení věku je **morfologickou metodou dle Gustafsona** z histologického vyšetření výbrusu zubů. Přesnost se zvyšuje s použitím dvou nebo více zubů, zvláště vhodné jsou zuby přední.

Hodnotí se 6 změn:

- stupeň abraze;
- ukládání sekundárního dentinu v dřeňové dutině;
- parodontální změny;
- ukládání cementu;
- resorpci hrotu zubního kořene;
- transparentci kořene.

Další metody určení věku při pitvě

Dalšími metodami jsou:

- stupeň zvápenatění štítné chrupavky (lze použít u mužů i žen);
- pokročilost aterosklerózy;
- atrofie orgánů;
- přítomnost plicního emfyzému;
- další.

S degenerativními změnami stěny cév souvisí i ztráta elasticity jejich stěny a zvětšování průsvitu tepen. Empiricky lze odhadovat věk zemřelého podle velikosti obvodu aorty asi 2 cm nad chlopněmi, 1 cm za odstupem velkých krčních cév v oblouku a asi 2 cm nad bifurkací břišní aorty.

Nejpřesněji se věk hodnotí u obětí **od 26 do 65 let**.

Superprojekce

Na **kostech** lze užít k predikci věku stupeň obliterace **lebečních švů**, kde u osob mladších než 30 let obliterace obvykle chybí. Dále se sledují změny na **stydké sponě**, změny struktur **trámčiny proximálních částí pažní a stehenní kosti** na řezu kostí nebo RTG vyšetření.

Délka těla se určuje z délky dlouhých kostí pomocí tabulek nebo výpočtem za pomoci příslušných vzorců. Čím více dlouhých kostí je k dispozici, tím je stanovení délky těla přesnější.

Určování pohlaví

Pohlaví lze z kostí určit nejlépe z **tvaru pánve**.

Typickými známkami jsou:

- u žen méně vyčnívající promontorium;
- symphysis ossium pubis je nižší a úhel sestupných ramének stydkých kostí tupější;
- trojhranné foramen obturatum (u mužů vejčité);
- acetabula více od sebe vzdálena;
- pánevní dutina má tvar válce;
- pánevní stěny se nesbíhají nálevkovitě dolů jako u muže;
- celá pánev je nižší.

Při určování pohlaví z ostatních kostí můžeme předpokládat, že kosti mužů jsou zpravidla mohutnější, drsnatiny svalových úponů výraznější, výraznější nadočnicové oblouky apod.

Identifikace těla při katastrofách

Při velkých požárech o vysokých teplotách nedochází vždy ke spálení těla na popel, často zůstávají hrudní a některé pánevní orgány zachovány, ze kterých je možno určit alespoň pohlaví. Z pánevních orgánů bývá zachována prostata, děloha a močový měchýř, zvláště byl-li alespoň částečně naplněn močí. Popis změn je nejlepší provést hned na místě nálezů, jelikož spálené kosti jsou značně křehké a manipulací s tělem při jeho odvozu se snadno lámou a rozpadají se. Při **velkých katastrofách** (zasypání v dolech, železniční neštěstí, letecké katastrofy, požáry, výbuchy aj.) je s výhodou opatření zdravotnických záznamů (včetně stomatologických záznamů) předpokládaných obětí, jsou-li známa jména.

Vlastní identifikace začíná rozdělením neznámých osob do několika skupin (děti, muži, ženy). Potom se přistupuje k prohlídce těch, jejichž těla a šaty jsou nejlépe zachovány a jejichž identifikace je nejsnazší. Nalezené znaky jsou porovnávány se znaky ve zdravotnických záznamech.

Odkazy

Související články

- Prohlídka a pitva zemřelých
- Identifikace podle chrupu
- Posmrtné změny
- Náhlé úmrtí
- Násilná smrt

Použitá literatura

- VOREL, František. *Soudní lékařství*. 1. vydání. Praha : Grada, 1999. ISBN 80-7169-728-1.